

Årsrapport 2023

Sølven verneområdestyre

Utførende institusjon

Sølen verneområdestyre

Kontaktperson

Verneområdeforvalter Hilde Nystuen

Publikasjonsnummer

1

År

2024

Sidetall

20

Opplag

-

Utgiver

Sølen verneområdestyre

Forfatter(e)

Hilde Nystuen, verneområdeforvalter

Tittel

Årsrapport Sølen verneområdestyre

Sammendrag

Sølen verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for Sølen landskapsvernområde, Fuggdalen naturreservat og Steinfjellet naturreservat. Verneområdestyret har også ansvaret for skjøtsels-, informasjons- og tilretteleggingsoppgavene innenfor området. Årsrapporten gir en samlet framstilling av verneområdestyret og verneområdeforvalters arbeid og gjennomførte tiltak, prosjekter og møter i 2023.

Forsidefoto

Skoledag på Åkrådalen seter i september. Foto: Hilde Nystuen

Baksidefoto: Tematur langs den gamle bygdeveien. Her ved Mistra. Foto: Hilde Nystuen

1 Innhold

1	Innhold	3
2	Forord	5
3	Verneområdene – status	5
3.1	Sølen landskapsvernområde	5
3.2	Fuggdalen naturreservat og Steinfjellet naturreservat	6
4	Aktører i verneområdet	6
4.1	Verneområdestyret	6
4.2	Verneområdeforvalter	7
4.3	Naturoppsynet	7
4.4	Andre sentrale myndigheter	7
4.5	Rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg	7
4.6	Sentrale dokument	8
5	Verneområdestyrets arbeid i 2023	9
5.1	Møter, befaringer og studietur	9
5.2	Saker	11
5.3	Økonomisk oversikt over midler disponert av verneområdestyret i 2023	11
6	Tiltak 2023	12
6.1	Skoleprosjekt	12
6.2	Klopp over Øversjøbekken	13
6.3	Prosjekt «Gamle bilder»	13
6.4	Informasjon og tilrettelegging	13
6.5	Registrering av gamle ferdselsveier	14
6.6	Kartlegging av stier	15
6.7	Universelt utformet brygge Fiskevollen	15
6.8	Skjøtselstiltak, uttak av fremmede arter og naturrestaureringstiltak	15
6.9	Ferdsestellere	16

6.10	Bestilling av SNO tjenester	16
7	Prosjekter, planer og andre aktiviteter	17
7.1	Hjemmesider og sosiale medier	17
7.2	Besøksstrategi og hjemmeside.....	17
7.3	Skjøtselsplan.....	17
7.4	Byggeskikkveileder	17
7.5	Forvaltningsplaner Sølen LVO, Fuggdalen NR og Steinfjellet NR.....	18
7.6	Forvaltningsplan og besøksstrategi for Jutulhogget.....	19
7.7	Andre møter og arrangement	19

2 Forord

Sølen landskapsvernområde ble opprettet i 2011, Fuggdalen naturreservat ble opprettet i 2008 og Steinfjellet naturreservat ble opprettet i 2009.

I tråd med den nye forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre store verneområder ble forvaltningsmyndigheten for Sølen landskapsvernområde delegert til et politisk sammensatt verneområdestyre med representasjon fra Rendalen kommune og Innlandet fylkeskommune ved Miljødepartementets vedtak av 15. mars 2013. Ved utnevnelsen av verneområdestyret vedtok også departementet egne vedtekter som fastlegger styrets mandat og rammer for arbeidet.

Ved brev av 17. august 2015 fra Miljødirektoratet ble Sølen verneområdestyre også delegert forvaltningsmyndigheten for Fuggdalen naturreservat og Steinfjellet naturreservat. Ikrafttredelse for delegeringen ble satt til 1. oktober 2015.

Verneområdeforvalter ble ansatt i 2014 og har kontorsted på kommunehuset i Rendalen.

Årsrapporten gir en samlet framstilling av verneområdestyret og verneområdeforvalter sitt arbeid, gjennomførte tiltak, møter og annen aktivitet.

3 Verneområdene – status

3.1 Sølen landskapsvernområde

Sølen landskapsvernområdet ble opprettet ved kongelig resolusjon 18. februar 2011 med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Landskapsvernområdet ligger i Rendalen kommune og omfatter et område på 456,4 km²

Formålet med Sølen landskapsvernområde er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk og kulturell verdi, med opplevelsesverdi og som er identitetsskapende. Området er i Hedmarkssammenheng et egenartet landskap med store naturkvaliteter og opplevelsesverdier, spesielt det karakteristiske Sølenmassivet med omkringliggende landskapsrom. Området har kvartærgeologisk verdifulle landskapsformer og forekomster, og det har områder og forekomster med betydelige verdier knyttet til kulturminner og kulturmiljøer, spesielt kulturminner knyttet til fangstvirksomhet. I formålsparagrafen påpekes det også at allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

3.2 Fuggdalen naturreservat og Steinfjellet naturreservat

Fuggdalen naturreservat ble opprettet ved kongelig resolusjon 26. september 2008 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21,22 og 23. Formålet med Fuggdalen naturreservatet er å bevare et barskogområde som et helhetlig økosystem med ulike skogtyper, et nedbørfelt med myrer, vassdrag og omkransende snaufjell samt naturlig forekommende vann- og landlevende arter. Fredningen skal ivareta spesielle naturtyper som raviner, bekkeløfter, kildeframspring med kildevegetasjon, gransumpskog og bærlyngfurskog. Området har særskilt vitenskapelig og pedagogisk betydning fordi det omfatter et helt nedbørfelt med begrensede tekniske inngrep.

Steinfjellet naturreservat ble opprettet ved kongelig resolusjon 26. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 1970 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21,22 og 23. Formålet med Steinfjellet naturreservat er å bevare et skogområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Området utgjør en spesiell naturtype ved at det består av en lite påvirket naturskog med gammel furskog med god kontinuitet i død ved, og det har særskilt vitenskapelig betydning ved at det inneholder flere sjeldne og sårbare arter.

Både Fuggdalen naturreservat (ca. 52 700 dekar) og Steinfjellet naturreservat (ca. 4 400 dekar) grenser inn til Sølen landskapsvernområde fra vest.

4 Aktører i verneområdet

4.1 Verneområdestyret

Verneområdestyret har i 2023 bestått av følgende medlemmer:

Medlem	Varamedlem	Representerer
Hanne Didriksen, leder	Karl Sigurd Hole	Rendalen kommune
Henning Dalbakk, nestleder	Marit Bjørnstad	Rendalen kommune
Kjerstin Lundgård t.o.m juni 2023 Inger Torun Klosbøle f.o.m. juni	Erik Ringnes	Innlandet fylkeskommune

Arkivfunksjonen til verneområdestyret ligger hos Statsforvalteren i Innlandet og postadressen er:

Sølen verneområdestyre

Statsforvalteren i Innlandet

Postboks 987

2619 Lillehammer

Epost: stinpost@statsforvalteren.no

Telefon: 62 55 11 86

Besøksadresse: Hanestadveien 1, 2484 Rendalen.

4.2 Verneområdeforvalter

Styrets sekretariat består av verneområdeforvalter Hilde Nystuen med kontorsted på kommunehuset på Bergset i Rendalen. Forvalter ble ansatt 1. mars 2014 i en 100 % stilling. Forvalter er underlagt styret i alle saker, men er formelt ansatt hos Statsforvalteren i Innlandet. Forvalter skal forberede saker for styret, drive informasjon og gjennomføre tiltak, prosjekter og planarbeid, samt holde kontakt med brukerne av områdene.

4.3 Naturoppsynet

Statens naturoppsyn (SNO) er den utøvende og kontrollerende delen av forvaltningen av verneområdene. Naturoppsynet skal følge opp miljølovgivningen og vedtak fattet av verneområdestyret og andre offentlige myndigheter. Hovedansvarlig for naturoppsynet i Sølen LVO, Fuggdalen NR og Steinfjellet NR er Erik Ola Helstad, som er samlokalisert med verneområdeforvalter. SNO utfører rene oppsynsoppgaver, informasjonsarbeid og gjennomfører tiltak og kartlegginger for verneområdestyret. SNO utarbeider egne årsrapporter der dette gjennomgås.

4.4 Andre sentrale myndigheter

Det er også andre myndigheter som påvirker bruk og tilrettelegging i verneområdet. Sølen LVO, Fuggdalen NR og Steinfjellet NR ligger i sin helhet innenfor Rendalen kommune. Kommunen har ansvaret for arealforvaltningen og god dialog er særlig viktig for innfallsportene og randsonene til verneområdene. Kommunen har myndighet etter plan- og bygningsloven og motorferdselloven. Ofte må brukerne ha løyve fra både verneforskrift og generelt lovverk.

Statsforvalteren hadde forvaltningsansvaret for verneforskriften fram til opprettelsen av verneområdestyret. Avdelingen naturmangfold og verneområder har erfaring og fagkunnskap som verneområdeforvalteren kan dra nytte av i sitt arbeid, og forvalteren deltar i fagsamlinger der dette er relevant. I tillegg har Statsforvalteren klagerett på vedtak som blir fattet av verneområdestyret.

Innlandet fylkeskommunen er representert politisk i verneområdestyret. I tillegg har fylkeskommunen myndighet etter kulturminneloven og fagkompetanse knyttet til kulturminneforvaltning, reiseliv og tilrettelegging for friluftsliv.

4.5 Rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg

Et rådgivende utvalg skal sikre involvering av ulike interesser i verneområdene; grunneiere og andre interessenter/organisasjoner. Det rådgivende utvalget skal ikke behandle enkeltsaker, men kunne gi råd til styret i saker som gjelder forvaltningen av verneområdene og være en kanal for brukerinteresser inn i verneområdestyret. Rådgivende utvalg for disse verneområdene er under oppnevning. Det har ikke vært gjennomført Sølenseminar i 2023, men det har vært arrangert tematurer/kvelder og verneområdeforvalter har deltatt på ulike andre møtearenaer.

Administrativt kontaktutvalg skal være et forum for å diskutere og avklare saker mellom kommune og forvaltning, samt fungere som en støtte til forvalter i planlegging/gjennomføring av tiltak. Verneområdeforvalter har hatt en god og tett dialog med både kommunen og fylkeskommunen på mange saker 2023. Det er en stor fordel å sitte i kontorfelleskap med kommuneadministrasjonen i Rendalen.

4.6 Sentrale dokument

Naturmangfoldloven ble satt i kraft 1. juli 2009, og erstatter Naturvernloven fra 1970. Vedtak fattet etter Naturvernloven er fortsatt gjeldende, men naturmangfoldloven har satt en del nye kriterier til saksbehandling (vurdering av miljøretslige prinsipper etter §§ 8-12) og generelle unntaksregler i verneforskriftene er erstattet av § 48 i naturmangfoldloven.

Verneforskriften for Sølen landskapsvernområde ble fastsatt ved vernevedtaket 18. februar 2011. Verneforskriften for Fuggdalen naturreservat ble fastsatt 26. september 2008 og verneforskriften for Steinfjellet naturreservat ble fastsatt 26. juni 2009. Verneforskriftene er juridisk bindende.

Forvaltningsplan for Sølen landskapsvernområde ble godkjent 12. november 2015. Det er ikke utarbeidet forvaltningsplan for Fuggdalen naturreservat eller Steinfjellet naturreservat, men det er mål om å starte opp dette arbeidet etter at besøksstrategien for Sølen landskapsvernområde er vedtatt.

Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for forvaltningen, slik at formålet med etableringen av verneområdet blir ivaretatt. En forvaltningsplan skal være veiledende og være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde natur- og kulturverdiene og fremme formålet med vernet. Den skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel og tilrettelegging. Det er videre et mål at forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktører lokalt, regionalt og nasjonalt. Den skal bidra til avklaring av hvordan ulike verne- og brukerinteresser skal håndteres.

5 Verneområdestyrets arbeid i 2023

5.1 Møter, befaringer og studietur

Oversikt styremøter i 2023:

Dato	Møte	Sted
06.01.2023	Styremøte	Elektronisk
17.-18.01.2023	Styreledersamling	Lillehammer
14.04.2023	Styremøte	Forvaltningsknutepunktet
13.06.2023	Styremøte	Elektronisk
25.-28.2023	Studietur og styremøte	Nordland
01.09.2023	Styremøte	Elektronisk
04.09.2023	Tematur	Veidekulturfestivalen
05.-06.09.2023	Styremøte og befaring	Romenstad og knutepunktet
25.11.2022	Styremøte	Elektronisk
30.11.-01.12.2023	Styremøte og julebord	Galten gård

Sølen verneområdestyre har i 2023 hatt 4 fysiske styremøter og 4 elektroniske møter. I januar deltok styreleder og verneområdeforvalter på samling for styrelederne for nasjonalparkene og større verneområder i Innlandet.

Sølen verneområdestyre, Nasjonalparkstyret for Fulufjellet, verneområde- og nasjonalparkforvaltere og Statens naturoppsyn var på en utrolig flott og lærerik studietur til vakre Nordland 25.-28. juni. Vi ble godt tatt imot på Beiarfjellet av Midtre Nordland nasjonalparkstyre, som forvalter 4363 km³ med nordnorsk flott natur og med store kontraster. Her finner vi fem nasjonalparker; Rago, Junkerdal, Saltfjellet og Svartisen, Lakho og Sjunkehatten med tilliggende verneområder.

Bilde 1 & 2: Verneområdestyret på studietur til Nordland i juni.

På turen besøkte vi Gåsvatnan landskapsvernområde, Tållådalen i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Junkerdalsura naturreservat og flott tur opp på Keiservarden ved Bodø og til RamSalten våtmarkssenter på Kjerringøy, som begge er innfallsporter til Sjunkehatten nasjonalpark. Vi fikk høre om besøksforvaltning i reinbeiteland, tilrettelegging for få brukere,

samiske kulturminner, næringsutvikling, granuttak, og andre "nordnorske" problemstillinger. En veldig inspirerende og lærerik tur!

Bilde 3 & 4: Verneområdestyret på studietur til Nordland i juni.

Styremøtet i september gikk over to dager med besøk i kulturminneparken og middag hos Romenstad på Søvollen, samt befaringer.

Bilde 5: Kulturminneparken på Søvollen.

Styremøtet i desember ble avsluttet med julebord på Galten gård sammen med Fulufjellet nasjonalparkstyret. I tillegg har leder av verneområdestyret og verneområdeforvalter deltatt og arrangert en tematur under Veidekulturfestivalen med vandring langs den gamle

ferdselsveien/bygdeveien mellom Lomnes og Femundsundet hvor vi gikk strekningen fra Jota seter til Mistra. Dette var et samarbeid med Rendalen Historielag og vi avsluttet kvelden hos Maren og Paul Tage ved Nydammen med bevertning og orientering om fløtningsanlegget. SNO var til stede på familiedagen under Veidekulturfestivalen.

5.2 Saker

Oversikt over saker behandlet av Sølen verneområdestyre i 2023:

Type saker	Antall saker i 2023
Vei/graving	
Bygg/endringer av bygg og anlegg	2
Motorferdsel, barmark § 48 NML	
Motorferdsel, barmark	
Motorferdsel snødekt mark § 48	
Motorferdsel, snødekt mark skiløyper/leiekjøring	
Andre saker	4
Vedtak om økonomi og drift, planarbeid	5
Vedtak om tilrettelegging og tiltak	3
Drøftingssaker	20
Totalt	34

Styret har til sammen behandlet og drøftet 34 saker. I tillegg kommer referatsaker og orienteringssaker. Verneområdeforvalter behandlet 30 delegerte saker i 2023 og har brukt mye tid på arbeidet med skjøtelsesplan, besøksstrategi, oppfølging av tiltak og andre planer og prosjekter innenfor verneområdet. Delegerte saker refereres styret i etterkant. Dispensasjon for byggesak og motorferdsel utgjør mesteparten av de delegerte sakene, og dispensasjon for motorferdsel på snødekt mark inn til hytter og setrer (nyttetransport) er gjeldende for 4 år om gangen. Alle dispensasjonene gjelder nå fram til 30. april 2025.

Mer informasjon om sakene finnes i styrets protokoller som ligger på Sølen verneområdestyre sin hjemmeside www.nasjonalparkstyre.no/Solen . Alle vedtak ligger også ute på www.miljovedtak.no.

5.3 Økonomisk oversikt over midler disponert av verneområdestyret i 2023

Regnskapsoversikt for tiltak, planer og drift av Sølen verneområdestyre i 2023:

Post	Formål	Bevilget	Disponert
1420.31	Tiltaksmidler- 2NV037	400 000	398 682
1420.21	Drift styret- 2NV008	200 000	200 190
1420.21	Besøksstrategi og skjøtelsesplan - 2NV022	200 000	198 699
1420.31	Naturrestaurering – 2NV039	300 000	175 832

6 Tiltak 2023

Verneområdestyret melder i januar hvert år inn sine behov for midler til tilretteleggings-, forvaltnings- og skjøtselstiltak, drift av verneområdestyret og midler til planarbeid i verneområdene til Miljødirektoratet som tildeler ut fra en nasjonal prioritering.

Verneområdestyret disponerer midlene og prioriterer bruken av dem. I tillegg er det årlige bestillingsmøter med lokalt SNO. Bestillingsmøtene er en prosess mellom verneområdestyret og SNO der styret melder inn behov for bistand til gjennomføring av tiltak som de ønsker SNO skal utføre i verneområdet. Det gjøres en vurdering av styrets behov for midler, føringer i statsbudsjett samt strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder. Ut over tiltaksmidlene brukes også personressurser i form av arbeidstid fra lokal SNO og verneområdeforvalter.

6.1 Skoleprosjekt

Det er et stort behov for økt kunnskap blant barn og unge om naturarven/naturverdiene lokalt. Utviklingen av treårige skoleopplegg for 5.-7. klasse er gjort i samarbeid med firmaet Fjelldriv og er godt mottatt av barneskolene i Rendalen. Temaene er basert på verneverdiene og foregår innenfor Sølen landskapsvernområde og Jutulhogget naturreservat. 14. september arrangerte verneområdeforvalteren en skoledag for mellomtrinnet på Åkrådalen seter med temaer knyttet til villreinfangst og kulturminner i fjellet. Ungene deltok på ulike aktiviteter/poster og fikk servert hakk i seterfjøset av vertskapet Marit Kveen og Jens Tore Løken. Verneområdeforvalter var på besøk på begge skolene i forkant av dagen ute og orienterte om verneområdene og årets tema.

Bilde 6: Skoledag på Åkrådalen i september. Rekonstruksjon av rusefangstanlegg.

6.2 Klopp over Øversjøbekken

Det ble vinteren 2023 kjøpt inn lokalt tømmer av godt malmet furu. Materialene ble også skåret lokalt og kjørt ut på vinterføre av SNO. Verneområdeforvalter med bistand fra utmarkskonsulenten la kloppene på plass over Øversjøbekken i juni og de ble festet i oktober så ikke vårflommen flytter på dem. Nå vil det bli enklere å krysse over bekken her.

Bilde 7 & 8: Ny klopp over Øversjøbekken

6.3 Prosjekt «Gamle bilder»

Sølen verneområdestyre har de siste årene gjennomført et prosjekt med å samle inn gamle bilder fra Sølen landskapsvernområde for å visualisere bruken og landskapet tidligere og sammenligne det med dagens landskap og bruk. Anno Musea i Nord Østerdalen har hatt oppdraget på skanning/digitalisering av gamle bilder og søke etter bilder fra dette området i sitt fotoarkiv. Tur og Natur har refotografert 15 av bildene for å se på både endring i bruk og endring i landskap og har laget en rapport. Det er betalt for trykking av bildene og vi ønsker å lage en utstilling i 2024.

6.4 Informasjon og tilrettelegging

Det er nå godkjent en natursti i henhold til den nye merkevaren til Norges nasjonalparker. Dette er stolper i malmfuru med mindre vippeskilt med korte tekster og bilde. Det er kjøpt 20 stolper til natursti. Denne stien forankres i besøksstrategien, men det er naturlig å se på blant annet Rendalstunet som aktuelt sted å sette den opp jf. mulighetsstudiene. Det jobbes med innhold (tekst, bilder) på natursti som først settes opp når besøksstrategien er godkjent. Innhold (tekst, bilder) på natursti er i hovedsak finansiert.

Det jobbes med en overordnet skiltplan og all skilting må være forankret i besøksstrategien og kan ikke fullføres før den planen er vedtatt. Oppsetting av retningskilt på de mest brukte stiene i verneområdet ble gjort sommeren 2017. Det påbegynte arbeidet fullføres når besøksstrategien er vedtatt. Ved tunet på Mefurua ble det satt opp noen skilt sommeren 2023.

Det er satt av en del midler på fond i kommunen til utvikling av formidling/tilrettelegging/informasjon ved Rendalstunet som hovedinformasjonspunkt, ved parkeringsplassen på Gravåsen, ved Sandbu og muligens noe på Mefurua. Det er også inngått en avtale med Feste AS om mer detaljerte planer og prosjektering av tiltak ved disse innfallsportene.

6.5 Registrering av gamle ferdselsveier

Jan Risbakken, Jostein Haugseth, Marit Kveen og Jens Tore Løken har lagt ned en god og stor jobb med å finne igjen gamle ferdselsveier fra bygda til setrene i Rendalen Østfjell. Den gamle ferdselsveien/seterveien/bygdeveien fra Lomnes til Femundsundet er nå for det meste gps plottet.

Bilde 9,10,11 & 12: På de gamle ferdselsveier med lokale kjentmenn og – kvinner.

Den gamle kløvstien fra Østagrenda til Åkrådalen/Fiskevollen er også gps plottet og midlertidig merket. De gamle ferdselsveier fra Østagrenda til Bergevollen og videre til Skånborket og Veslesetra er gps merket og midlertidig merket. Det er også registrert ferdselsvei videre til Misterdalen fra Veslesetra og «Den gamle Engerdalveien» til Volltjønna er midlertidig merket. De gamle ferdselsveiene inngår i arbeidet med besøksstrategien. Verneområdestyret arrangerte i september en fin tur langs den gamle bygdeveien mellom Jota seter og Mistra under Veidekulturfestivalen.

6.6 Kartlegging av stier

Utmarksressurs AS har høsten 2023 gjennomført et oppdrag fra verneområdestyre om å kartlegge og se på aktuelle tiltak på hovedstien fra Gravåsen til Sølentoppen. De var på befaring med verneområdeforvalter i september og leverte rapport rett på nyåret. Utmarkskonsulent Øyvind Fredriksson har bidratt med kartlegging av Gamle Engerdalsveien før og etter ti på topp tur til Nordre Stenfjellet for å følge med på utviklingen av en lite brukt sti til en mer brukt sti. Dette følges opp videre i 2024.

Bilde 13 & 14: Kartlegging av slitasje på stier.

6.7 Universelt utformet brygge Fiskevollen

Verneområdestyret har bidratt med kr. 15.000,- til Sølensjøen lotteeierlag for bygging av universelt utformet brygge ved Nyhavna på Fiskevollen. Verneområdestyret ser det som bedre å bygge denne brygga ved et allerede etablert bryggeanlegg enn å gjøre nye inngrep innenfor landskapsvernområdet ved Mefurua.

6.8 Skjøtselstiltak, uttak av fremmede arter og naturrestaureringstiltak

I forbindelse med skjøtelsplanene for seterområdene innenfor Sølen landskapsvernområde så er det sendt inn forespørsel på tilbud på Nofence bjeller til to ammekubesetninger i Skånboraket. Det er satt av midler på fond i kommunen til tiltaket og tilbud er forventet vinteren 2024. Det er noen begrensninger i størrelse på beiteareal som kan gjøre det noe utfordrende og som vi må sjekke ut nærmere før en eventuell bestilling iverksettes.

Det ble kjøpt inn ei tohjuls slåmaskin i 2023 for skjøtsel av gamle setervoller/slåttemark i henhold til tiltak foreslått i skjøtelsplan. Det er også satt av midler på fond i kommunen til andre skjøtselstiltak i seterområdene.

Under feltarbeidet til NIBIO i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsplan ble det kartlagt et ganske stort område med buskfuru (som er et fremmed treslag) i Skånboraket. SNO hogde høsten

2022 ned buskfurua og den ble kjørt ut med traktor og henger av Kjetil Undseth på høsten det året. Buskfurua ble mellomlagret i et grustak, ble fliset og kjørt ut høsten 2023. SNO har gjennomført kontroll av området for oppslag av buskfuru og dette overvåkes årlig framover. Det er også gjennomført en kartlegging av vrifuru i Fuggdalen NR sommeren 2023.

Sølen verneområdestyre ga i 2023 ny dispensasjon til stegvis erosjonssikring i Mistra med bakgrunn i anbefalinger i NGI rapporter. Det ble brukt midler fra naturrestaureringspotten til laserskanning i forkant og etterkant av erosjonssikringen for å se hvordan tiltaket fungerer. Tiltaket følges opp med ny laserskanning etter vårfloppen 2024. Det er gjort et forsøk på noe revegetering med vier som følges opp framover. Styret var på befaring sammen med entreprenør i september og evaluerte tiltaket i forhold til vedtak som ble fattet. Saken er ikke avsluttet.

6.9 Ferdsestellere

Det ble i 2022 kjøpt inn tre ferdsestellere som forvaltningsmyndigheten sjøl kan benytte til ferdselsregistrering. Disse tellerne er mer brukervennlige enn de vi har benyttet tidligere og gjør at vi også kan ha oversikt på flere steder over utviklingen av ferdselen i området. Sommeren 2023 har disse tre tellerne stått ute; to ved hovedstiene fra Gravåsen og en ved stien fra Misterdalen mot Øversjøen/Sølen. Det ble registrert 3571 passeringer på hovedstien fra parkeringa på Gravåsen og 2576 passeringer på stien til Sandbu. Her stod tellerne oppe fra 10. juni til 6. november. Dette er en liten nedgang fra året før, som antagelig skyldes en del dårlig vær med mye regn sommeren 2023. På stien fra Misterdalen ble det registrert 686 passeringer i perioden 5. juli til 30. oktober. Her har vi ikke tellinger fra tidligere å sammenligne med.

6.10 Bestilling av SNO tjenester

I 2023 har SNO benyttet 10 dagsverk til oppsyn av motorisert ferdsel, i hovedsak vinterstid. Det er registrert lite ulovlig kjøring. Tilsyn av rovvilt og jerveregistrering tar det meste av SNO sin tid gjennom året, men de har også vernebrillene på når de er ute på oppdrag. SNO har benyttet 1 dagsverk med overvåking av området hvor det ble tatt ut buskfuru ved Skånboraket, 1 dagsverk med å ta ned tellere ved Gravåsen og 1 dagsverk på utkjøring av klopp ved Øversjøbekken. SNO deltok også på familiedagen på Rendalstunet under Veidekulturfestivalen.

Rovvilt tar det meste av tiden til SNO lokalisert i Rendalen og det er mye uforutsigbarhet med tanke på tidsressurs for å bistå verneforvaltningen. Det er generelt for lite SNO ressurs til verneområdene i Innlandet. Sølen verneområdestyre ønsker å synliggjøre behovet for økt SNO ressurs.

7 Prosjekter, planer og andre aktiviteter

7.1 Hjemmesider og sosiale medier

Sølen verneområdestyre har egen nettside www.nasjonalparkstyre.no/Solen. Her ligger det informasjon om verneområdeforvaltningen, oversikt over styremedlemmer, møteinnkalling og protokoll fra styremøter m.m. Verneområdeforvalter jobber sammen med Trollbinde kommunikasjonsbyrå om en egen nettside for besøkende for Sølen LVO og Jutulhogget NR under www.norgesnasjonalparker.no. Nettsiden vil lanseres når besøksstrategien er vedtatt. Her skal det linkes videre til Sølen verneområdestyre sin nettside.

Det er i tillegg opprettet side på Facebook og Instagram for Sølen landskapsvernområde. Dette er viktige plattformer for å nå bredt ut med informasjon. I 2023 ble det publisert 33 innlegg på Facebook og 10 innlegg på Instagram. Antall følgere er 1250 på Facebook og 439 på Instagram. Målet er å formidle kunnskap om verneområdene, verneverdier, verneområdestyrets arbeid, arrangement og opplevelser i tråd med besøksstrategi.

7.2 Besøksstrategi og hjemmeside

Arbeidet med besøksstrategi nærmer seg slutfasen, men arbeidet har tatt lang tid og i perioder stoppet helt opp grunnet mange andre oppgaver knyttet til verneområdeforvalterstillingen. Sølen landskapsvernområde er et verneområde med mange saker og mange brukerinteresser. I andre områder har man flere forvaltere som gjør at de har bedre kapasitet til planarbeid. Det er i perioden 2016-2023 gjennomført en omfattende kartlegging av kunnskapsgrunnet og gjennomført mulighetsstudier for innfallsportene. Verneområdeforvalter er i dialog med de aktuelle aktørene i området og vil gjennomføre god medvirkning i prosessen framover til ferdig plan. Besøksstrategien vil blant annet presenteres på Sølenseminar/RU og i kommunestyret før den sendes til godkjenning hos Miljødirektoratet og videre på en bred høring.

7.3 Skjøtselsplan

NIBIO har på oppdrag av verneområdestyret utarbeidet en skjøtselsplan for seterområdene i Sølen LVO i perioden 2020 - 2022. Planen ble sendt på høring vinteren 2023. Det gjenstår oppsummering av høringsinnspill og en møterunde med seterområdene før den endelig vedtas.

7.4 Byggeskikkveileder

Rendalen kommune reviderer sin arealplan og i den forbindelse ønsker Sølen verneområdestyre å utarbeide en byggeskikkveileder for seter – og utmarksbebyggelsen. Det er gjennomført møte med kommunen, fylkeskommunen, bygningsvernrådsgiver hos ANNO Musea i Nord Østerdal, kommunen og Feste Landskap Nordøst AS. Det er betalt for et forprosjekt som skal gjennomføres av Feste hvor det skal utarbeides et kostnadsoverslag på tilpasning av byggeskikkveilederen for

Forollhogna NP og LVO til Rendalen og Sølen landskapsvernområde. I tillegg er det satt av midler på fond i kommunen til dette arbeidet. Tur og Natur er i gang med å lage et bildearkiv fra seterbebyggelsen innenfor Sølen landskapsvernområde som kan benyttes i dette arbeidet og det er naturlig å benytte seg av kompetansen til bygningsvernrådgiveren i det videre arbeidet.

7.5 Forvaltningsplaner Sølen LVO, Fuggdalen NR og Steinfjellet NR

Forvaltningsplan for Sølen landskapsvernområde er godkjent og oppdatert. Besøksstrategien skal være en del av forvaltningsplanen, og det er ønskelig å publisere forvaltningsplanen med ny layout i henhold til ny merkevare når besøksstrategien er godkjent. Det er inngått en avtale med Trollbinde kommunikasjonsbyrå for denne jobben.

Sølen verneområdestyre har også forvaltningsmyndighet for Fuggdalen og Steinfjellet naturreservater. Det er ønskelig med forvaltningsplaner for disse to verneområdene og at planprosessen starter opp i 2024.

Statsforvalteren i Innlandet bidro med midler for en basiskartlegging av deler av Fuggdalen NR i sommer for å gi et bedre kunnskapsgrunnlag i forkant av en eventuell myrrestaurering. Miljøfaglig Utredning gjennomførte oppdraget. Det er spilt inn videre basiskartlegging her i 2024.

Bilde 15: Steinfjellet naturreservat

7.6 Forvaltningsplan og besøksstrategi for Jutulhogget

Verneområdeforvalter har ferdigstilt forvaltningsplan og besøksstrategien for Jutulhogget naturreservat i samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet. Dette arbeidet ses også i sammenheng med besøksstrategien for Sølen LVO. Det er gitt klarsignal vedrørende revidering av dagens verneforskrifter for Jutulhogget NR og det er utarbeidet et utkast til mer oppdaterte verneforskrifter. I forbindelse med dette arbeidet kom det ønske om frivillig vern rundt den indre sonen fra grunneierne. Området er ferdig kartlagt og tilbud er sendt ut til grunneierne. Når frivillig vernprosessen er ferdig vil forslag til ny verneforskrift, forvaltningsplan og besøksstrategi sendes på høring.

7.7 Andre møter og arrangement

Verneområdeforvalter har deltatt på avdelingsmøter og faggruppemøter hos Statsforvalteren i Innlandet i hovedsak via teams. I august ble det avholdt vernefagsamling for nasjonalpark- og verneområdeforvalterne i Innlandet i Ljørdalen med besøk i Fulufjellet nasjonalpark. Nasjonalpark- og verneområdeforvalterne har også hatt jevnlig møter på teams gjennom året. I tillegg har verneområdeforvalter vært på flere befaringer i landskapsvernområdet.

